

TRYGGGA DEN SVENSKA MODELLEN

nya moderaterna

TRYGGA DEN SVENSKA MODELLEN

I detta dokument presenteras Moderaternas utgångspunkter för synen på svensk arbetsrätt inför valet 2010 och nästa mandatperiod.

Utgångspunkterna baserar sig på det handlingsprogram som antogs vid moderaternas partistämman 2007 och de beslut om svensk arbetsmarknad som togs vid arbetsstämman 2009. Där slås fast att den svenska modellen, som tar sin utgångspunkt i att arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar, i huvudsak fungerar väl. Att parterna på arbetsmarknaden har ett gemensamt ansvar för att avtal, löner och andra arbetsvillkor utformas i samförstånd på ett samhällsekonomiskt ansvarsfullt sätt. Därtill att ett arbetsrättsligt regelverk är nödvändigt för att företag och anställda ska kunna verka under stabila spelregler.

Målet är att värna den svenska modellen och slå vakt om trygga anställningsvillkor. Några grundläggande förändringar i anställningsskyddet eller turordningsreglerna är inte aktuella.

Den svenska modellen ska utgöra grunden för Moderaternas arbetsmarknadspolitik. Vi bejakar den modell med kollektivavtal och trygga villkor för arbetstagar som har tjänat och tjänar Sverige väl. Utvecklingen på svensk arbetsmarknad under krisen har visat sig bli bättre än vad som från början befarades. Här kan bland annat regeringens reformer som stärkt arbetslinjen bidragit. Vidare har avtalsrörelsen visat på ansvarsfulla parter som enats om villkor som lägger grund för förbättring på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är dock fortfarande hög och det finns grupper som har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Det är viktigt att öka dessa gruppers anställningsbarhet.

På partistyrelsen har reformförslag för arbetsmarknaden diskuterats för att fortsatt förbättra förutsättningarna för ökad sysselsättning. En förändring av anställningsskyddet eller turordningsreglerna framstår inte som ett alternativ för Moderaterna.

Den svenska arbetsrätten med lag om anställningsskydd syftar till att ge trygghet i anställningen. Att som anställd kunna känna trygghet på sin arbetsplats är inte bara viktigt för den enskilde, utan utgör även en viktig del i hur svensk arbetsmarknad vuxit fram och fungerar.

För att en förändring av t ex turordningsreglerna ska vara motiverad måste de positiva effekterna på sysselsättning och arbetslöshet vara tydligt större än de negativa effekterna för dem som är anställda. Studier visar på små sysselsättningseffekter av förändrad arbetsrätt, även om det finns stor osäkerhet i bedömningarna. Det i sin tur talar emot en förändring.

Vår samlade bedömning är därför att det inte bör göras några grundläggande förändringar i anställningstryggheten och turordningsreglerna. Till det ska sägas att turordningsreglerna är dispositiva och kan förhandlas bort av arbetsmarknadens parter. Det är en bärande del i den svenska modellen. Denna modell bör bestå.

Även om den totala nivån på sysselsättningen inte påverkas av arbetsrättens utformning, finns det skäl att anta att sammansättningen av sysselsättning och arbetslöshet påverkas. De som står "sist i kön" till arbetsmarknaden – som t ex unga och utrikes födda – får till följd av ett strikt anställningsskydd en svagare ställning på arbetsmarknaden och uppvisar därför lägre sysselsättning och högre arbetslöshet än andra grupper. Alliansen har därför tidigare förlängt möjligheten till visstidsanställning från 12 månader till 24 månader.

Därtill finns alltid en risk att parterna på arbetsmarknaden inte fullt ut tar in de samhällsekonomiska effekterna inför förhandlingar och avtalsrörelser. Det kan i så fall leda till högre jämviktsarbetslöshet än vad

som annars varit fallet. Att förstärka informationen om lönebildningens konsekvenser för samhällsekonomin är därför viktigt.

I Sverige ser vi ut att komma ur krisen bättre än många andra länder. Samtidigt kommer krisen och dess följder att påverka oss framöver. Vi ser att arbetslösheten särskilt drabbat de som redan före krisen hade svag förankring på arbetsmarknaden. När konjunkturen efter hand vänder är det därför viktigt att särskilt se till dessa grupper. Arbetslösheten ska inte som efter krisen på 1990-talet tillåtas fastna på en hög nivå, där hela grupper ställs utanför oavsett konjunkturläge. Vi vill därför göra riktade insatser till stöd för de med svag förankring på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund kan det också finnas skäl att överväga vissa reformer på arbetsmarknaden som samtidigt bevarar villkoren för trygg anställning. De åtgärder som kan övervägas är:

- **Förlängd tid för provanställningar**
Provanställning ger arbetsgivaren stor frihet att pröva en arbetstagares lämplighet för ett jobb. Vi vill därför överväga att förlänga den lagstadgade tiden för provanställning från dagens 6 till 12 månader. Om inte en provanställning avbryts övergår den automatiskt i en tillsvidareanställning. Genom att på detta sätt öka den tillåtna tiden för provanställning skulle det bli mer attraktivt för arbetsgivare att använda denna anställningsform. Bestämmelserna ska vara fortsatta vara dispositiva och kunna ersättas av kollektivavtal.
- **Begränsning av arbetsgivares kostnader vid tvist om uppsägning**
Vi vill pröva möjligheten att – på samma sätt som gäller i dag vid avsked – slopa småföretagares ansvar för att betala lön till en arbetstagare under tiden giltigheten av en uppsägning prövas i domstol. Reglerna om a-kassan bör i så fall anpassas så att en arbetstagare inte ska avstängas från ersättning i dessa fall. Syftet är att minska arbetsgivarens risk vid anställningar genom att kostnaderna minskar för uppsägning. Därigenom ökar efterfrågan på främst personer vars arbetsförmåga arbetsgivare har svårt att bedöma, t ex unga. Möjligheten att juridiskt avgränsa till att enbart gälla små företag bör prövas i en utredning.
- **Lärlingskontrakt**
Vi vill verka för att införa lärlingskontrakt. I lärlingsutredningen (SOU 2010:19) föreslås en ny tidsbegränsad anställningsform för elever i gymnasial lärlingsutbildning. Denna anställningsform är tänkt att leda till tillsvidareanställning, men är inget krav. Reglerna kring lärlingskontrakt ska vara dispositiva via kollektivavtal. Lönevillkoren ska bestämmas i kollektivavtal.
- **Förstärkning av Medlingsinstitutet**
Medlingsinstitutet ansvarar för medlingsverksamheten vidtvister på arbetsmarknaden och ska verka för en väl fungerande lönebildning. Dessa roller är viktiga och Medlingsinstitutet bör därför förstärkas.

Moderaterna vill med detta ge ett tydligt besked inför valet: Den svenska modellen ska värnas. Vi vill se trygga anställningar och trygga villkor på svensk arbetsmarknad som en viktig byggsten i arbetet för minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. I arbetet för full sysselsättning är trygghet tillsammans med ordning och reda på arbetsmarknaden avgörande.